

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

INNOVATIVE APPROACHES TO TRAINING SPECIALISTS IN PRESCHOOL AND PRIMARY EDUCATION

УДК 378.091.33:[373.2.016:33]

DOI: 10.31652/3041-2439-2024-2-47-56

Використання інноваційних методів у процесі підготовки майбутніх вихователів до формування основ фінансово- економічної грамотності дошкільників

Олена Колосова

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Анотація

У статті презентовано шляхи використання інноваційних методів у процесі підготовки майбутніх вихователів до формування основ фінансово-економічної грамотності дошкільників. Визначено сутність понять «економічне виховання дітей дошкільного віку», «економічна освіта», «фінансово-економічна грамотність дітей дошкільного віку» з позиції досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Визначено, що здійснення економічного виховання дітей дошкільного віку передбачає належну професійну підготовку майбутніх вихователів. Схарактеризовано важливість застосування в процесі формування основ фінансово-економічної грамотності в дошкільників інноваційних методів. Проаналізовано використання інноваційних методів як засобу формування основ фінансово-економічної грамотності дошкільників, зокрема ігор економічного спрямування: сюжетно-рольових, розвивально-дидактичних, ситуативних, ігор-стратегій; вікторин, створення коміксів реклами продуктів, застосування ІКТ-технологій. У дослідженні продемонстровано розробки практичних завдань здобувачами вищої освіти бакалавра інноваційних методів навчання дітей дошкільного віку. Доведено ефективність запропонованих інтерактивних методів з формування основ фінансово-економічної грамотності дошкільників у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів.

Ключові слова: економічне виховання, фінансово-економічна грамотність дошкільників, майбутні вихователі, інноваційні методи.

UDC 378.091.33:[373.2.016:33]

DOI: 10.31652/3041-2439-2024-2-47-56

Use of innovative methods in the process of training future educators to form the foundations of preschoolers' financial and economic literacy

Olena Kolosova

Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Abstract

The article presents the ways of using innovative methods in the process of training future educators to form the foundations of financial and economic literacy of preschool children. The essence of the concepts of «economic education of preschool children», «economic education», «financial and economic literacy of preschool children» is defined from the point of view of research of both domestic and foreign scientists. It is determined that the implementation of economic education of preschool children requires proper professional training of future educators. The importance of applying innovative methods in the process of forming the basics of financial and economic literacy in preschoolers is characterised. The use of innovative methods as a means of forming the foundations of financial and economic literacy of preschoolers, in particular, economic games: role-playing, developmental and didactic, situational, strategy games; quizzes, creation of comics advertising products, use of technologies, is analysed. The study demonstrates the development of practical tasks by bachelor's degree students of innovative methods of teaching preschool children. The effectiveness of the proposed interactive methods for the formation of the basics of financial and economic literacy of preschoolers in the process of professional training of future educators is proved.

Keywords: economic education, financial and economic literacy of preschoolers, future educators, innovative methods.

Постановка проблеми. У контексті європейських вимог щодо модернізації освітньої діяльності України велика увага приділяється економічній освіті молодого покоління. Економічна освіта майбутніх громадян є важливою з кількох ключових причин, які стосуються як особистого розвитку, так і суспільного добробуту, оскільки допомагає усвідомленню базових фінансових понять та процесів, таких як бюджетування, заощадження, інвестування, кредитування тощо. Завдяки цьому громадяни можуть приймати обґрунтовані фінансові рішення, що сприяють їхній фінансовій стабільності та захищеності. Грамотний аналіз економічної

інформації дозволяє враховувати ризики й можливості для ухвалення обґрунтованих рішень у різних сферах життя – від особистого фінансування до вибору кар'єри та планування майбутнього.

Економічні знання стимулюють розвиток підприємницьких навичок (знаходити нові можливості для бізнесу, ефективно управляти ресурсами, розуміти ринкові механізми та правила ведення бізнесу); впливають на усвідомлення соціальної відповідальності в процесі індивідуальної економічної діяльності та її впливу на загальний добробут суспільства. Також економічні знання навчають громадян оптимізувати використання обмежених ре-

сурсів, що стимулює ефективний розподіл праці, капіталу та природних ресурсів, що є важливим для сталого розвитку. Розуміння економічних процесів сприяє оцінці політичних програм й економічних рішень уряду громадянами та активній і свідомій їх участі в політичному житті країни. Економічно грамотні громадяни краще управляють своїми доходами та видатками, що дозволяє їм досягати фінансових цілей, забезпечувати стабільність і підвищувати рівень життя. Отже, економічна освіта має стратегічне значення для розвитку як окремої людини, так і суспільства загалом, оскільки вона сприяє підвищенню добробуту, економічної безпеки та загальної життєвої компетентності.

Проблеми економічного виховання особистості досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: В. Барріс, А. Берті, К. Девіс, Г. Маршалл, Л. Магрудер, Р. Саттон, Р. Сіглер, Б. Стейсі, М. Стельмашук, А. Стросс, Р. Тейлор, Д. Томсон, П. Уеблі, Г. Фенько, К. Шуслер та ін. Так зарубіжні науковці (С. Burgoyne, Р. Webley, Н. Dittmar, S. Lea, А. Furnham, В. Young) важливим вважають набуття здобувачами освіти навичок економічної діяльності, а саме: як планувати бюджет, позичати гроші, економити кошти, купувати, сприймати рекламу, розуміти призначення економіки. Науково-педагогічні дослідження вітчизняних науковців (А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Грама, Г. Григоренко, Р. Жадан, Є. Курак, Ю. Лелюк та ін.) переконливо доводять, що усвідомлення елементарних економічних понять дітьми дошкільного віку відбувається ефективніше за умов використання засобів трудового, морального та розумового виховання. На основі аналізу їх досліджень встановлено, що економічне виховання дітей дошкільного віку є важливою складовою виховання особистості. Адже в цей період формується в дітей узагальнений образ себе як суб'єкта економічної діяльності, групи закладу дошкільної освіти, форму-

ються основи економічної культури, ціннісне ставлення до навколишнього світу (бережливе ставлення до природних ресурсів, речей, побуту, продуктів праці людей).

На сучасному етапі розвитку суспільства кваліфікаційна підготовка майбутнього вихователя повинна передбачати його готовність до здійснення завдань економічного виховання, оскільки освітні програми багатьох країн, уключаючи Україну, усе більше акцентують увагу на розвитку фінансово-економічної грамотності на всіх рівнях освіти, починаючи з дошкільної. Це вимагає від вихователів спеціальних знань і методик, які допоможуть їм ефективно навчати дітей. Вихователі виконують ключову роль у вихованні дітей і їх підготовці до шкільного життя. Вони стають першими, хто може вплинути на розвиток основних економічних понять, таких як праця, товар, гроші, формуванню таких навичок, як критичне мислення, планування, прийняття рішень і відповідальність. Тому важливо, щоб педагоги мали відповідну підготовку для того, щоб доступно пояснювати ці поняття, розвивати відповідні вміння та навички та інтегрувати їх в освітній процес.

Особливу актуальність у зв'язку з вищезазначеним набувають завдання інтенсивної просвітницької діяльності, підготовки педагогічних кадрів закладів вищої освіти, які будуть здатні ефективно розв'язувати завдання з економічного виховання дошкільників за умов інтеграції з моральним та трудовим вихованням.

Метою статті є аналіз шляхів використання інноваційних методів у процесі підготовки майбутніх вихователів до формування основ фінансово-економічної грамотності дошкільників.

Виклад основного матеріалу. Сучасне суспільство вимагає нових компетенцій, серед яких фінансово-економічна грамотність займає важливе місце. Уміння раціонально використовувати ресурси, планувати бюджет,

робити свідомі фінансові рішення стають необхідними для забезпечення добробуту сім'ї та особистої стабільності. Формування основ фінансово-економічної грамотності з раннього віку допомагає дітям краще орієнтуватися у фінансовому світі в майбутньому. Економічні знання та навички, отримані в дитинстві, створюють міцну основу для прийняття відповідальних фінансових рішень у дорослому житті.

Про важливість економічного виховання загалом, фінансово-економічної грамотності зокрема, зазначав Я. Коменський у своїй книзі «Материнська школа», у якій пропонував ознайомлювати дітей з управлінням домашнім господарством (призначення одягу, меблів, приміщень у будинку, речей) на основі трудової діяльності. На думку Ж.-Ж. Руссо, між уміньми управляти державою та господарством є прямий зв'язок, виховання відповідних умінь і навичок у дітей сприятиме в майбутньому розвитку та процвітання країни. Й. Песталоцці вважав за необхідне розвивати в дітей економічні здібності в поєднанні з моральним та розумовим вихованням, серед яких раціональне ведення господарства (економія, бережливість, умінь визначати першочергові потреби, удосконалення власних трудових навичок тощо).

На важливості поєднання економічного виховання з трудовим і моральним наголошували К. Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, В. Сухомлинський. Учені розглядали проблему споживницького ставлення в дітей до навколишнього середовища та негативні наслідки такої поведінки. Учені зазначали про важливість формування в дітей таких особистих якостей, як ощадливість, дбайливість, відповідальність через знайомство з працею батьків, заробітком грошей, із сімейним бюджетом, потребами родини, розумним користуванням речами.

А. Богуш, Н. Гавриш розглядають економічне виховання дошкільника як цілеспрямований

процес узаємодії дорослого та дитини, зорієнтований на засвоєння доступних віку елементарних економічних понять, формування моральних почуттів та морально-економічних якостей, необхідних для успішної економічної діяльності, розвитку інтересу до економічної сфери життя, формування навичок соціально-економічної поведінки [1, с. 306].

Супутніми поняттями економічного виховання є «економічна освіта» та «фінансово-економічна грамотність». Економічна освіта постає як процес і результат засвоєння економічних знань і вмінь, формування економічно значущих якостей особистості, економічного мислення та поведінки, включення в соціально-економічні відносини [2, с. 15].

Н. Грама визначає фінансово-економічну грамотність як сукупність економічних знань, умінь і навичок, володіння якими дозволяє приймати економічно виправдані рішення в різноманітних соціально детермінованих ситуаціях [3, с. 59]. Дослідниця переконує, що фінансово-економічна грамотність є результатом наполегливої педагогічної праці, на яку впливають соціальний стан і рівень розвитку суспільства, сім'ї, закладу дошкільної освіти.

Як зазначалось вище, у процесі формування основ фінансово-економічної грамотності дошкільників важливу роль відіграють вихователі. Тому важливо, щоб педагоги мали відповідну кваліфікаційну підготовку для того, щоб ефективно здійснювати означений процес. З цією метою в освітній процес закладу вищої освіти впроваджено навчальну дисципліну «Формування в дітей дошкільного віку основ фінансово-економічної грамотності», яка забезпечує теоретичну та практичну підготовку студентів у царині економіки, допоможе їм розвинути власний потенціал, сприятиме успішності майбутньої професійної діяльності. Серед

завдань навчальної дисципліни важливим є вироблення в майбутніх вихователів ЗДО практичних умінь у доборі та самостійному конструюванні прийомів, методів, засобів та форм організації різних видів навчально-пізнавальної діяльності дошкільників відповідно до конкретних педагогічних ситуацій під час занять та в повсякденні у фінансово-економічній сфері.

Серед сучасних методів навчання особливе місце посідають інноваційні, оскільки їх застосування в дошкільній освіті має велике значення для розвитку дітей. Адже ці методи не лише сприяють кращому засвоєнню знань, а й допомагають формувати ключові компетенції, необхідні для їхнього подальшого успіху в школі та житті. Зокрема позитивно впливають на розвиток критичного мислення, креативності, емоційного інтелекту. Ці методи вимагають активної участі дитини в освітньому процесі та стимулюють її до пошуку нестандартних рішень, підвищують мотивацію до навчання, сприяють розвитку навичок спілкування, співпраці та взаємодії з іншими, дозволяють адаптувати

освітній процес під індивідуальні потреби кожної дитини, сприяють більш активній взаємодії між батьками та вихователями, допомагають дошкільникам підготуватися до подальшого навчання в школі. Вони розвивають такі важливі навички, як самостійність, відповідальність за свої дії та прийняття рішень, що є важливими для успішного шкільного навчання.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набувають практичних умінь у доборі, конструюванні та розробці інноваційних методів формування основ фінансово-економічної грамотності дошкільників. Розглянемо приклади практичних завдань, у процесі виконання яких здобувачі вищої освіти набувають означені знання, уміння та навички. Так, у процесі ознайомлення з темою «Засоби формування основ фінансово-економічної грамотності» студенти за допомогою застосунку «Canva» створюють макет предметно-ігрового розвивального середовища, зокрема осередок з економічного виховання (рис. 1), добирають науково-популярну, художню літературу для

Рис. 1. Макет предметно-ігрового розвивального середовища (осередок економіки)

вивчення економіки тощо.

Цікавою формою роботи для здобувачів вищої освіти є розробка, презентація на практичному занятті економічних ігор: сюжетно-рольових, розвивально-дидактичних, ситуативних, ігор-стратегій.

Ігри економічної спрямованості забезпечують органічне практичне входження дітей в економічні відносини. Розроблені студентами ігри для дошкільників дозволяють ознайомити їх із сімейною економікою, закріпити набуті знання про розмаїття та вичерпність природних ресурсів, про появу продуктів, товарів, учать оперувати грошима. Результатом розробки різноманітних ігор студентами є усвідомлення ними того, що ігри економічної спрямованості можуть бути як частиною занять із фінансово-економічної грамотності, з формування елементарних математичних уявлень, з ознайомлення з природою, так і використовуватися в повсякденні. Наприклад, дидактична гра «Потреби і бажання», виконана в Інтернет-застосунку, під час якої діти відносять картинки до однієї із названих категорій (рис. 2).

Сюжетно-рольові ігри, розроблені здобувачами вищої освіти, передбачали моделювання реальних життєвих ситуацій, таких як купівля-продаж, виробництво та реалізація готової продукції («Супермаркет», «Ринок», «Рекламне агентство», «Салон краси», «Кафе»).

Розробка гри-стратегії для дошкільників може бути цікавою та навчальною одночасно, оскільки дозволить дітям розвивати основи фінансово-економічної грамотності, соціальні навички та творчість. Тематика таких ігор може задіяти різні сфери громадського життя («Виліт до космосу», «Подорож до іншого міста», «Мандрівка до великого міста», «Будівельники», «Рекламне агентство», «Ательє» тощо). Наведемо приклад розробленої студентами гри-стратегії «Кафе»:

Мета гри: ознайомити дітей з базовими поняттями роботи кафе: планування, прийняття рішень, командна робота, розвивати критичне мислення, креативність, виховувати відповідальність.

Діти управляють власним кафе, де вони повинні обслуговувати клієнтів, приготувати

Рис. 2. Дидактична гра «Потреби і бажання»

страви та правильно використовувати ресурси, щоб кафе працювало успішно. Важливими елементами будуть: планування, вибір страв, облік ресурсів та робота в команді.

Основні навички, що розвиваються:

- фінансово-економічна грамотність (розуміння ресурсів, грошей, витрат);
  - соціальні навички (уміння працювати в команді, спілкуватися);
  - творчі та логічні навички (планування, вирішення проблем);
  - математичні навички (рахунок, логічні зв'язки).
- Правила гри:
- Ролі гравців (кожна дитина обирає собі роль у кафе):
  - шеф-кухар – готує страви (зазначає інгредієнти на картках і збирає їх для приготування страв);
  - офіціант – приймає замовлення від клієнтів (картки замовлень) та передає їх кухарю;
  - касир – приймає «гроші» від клієнтів (фішки, паперові гроші) та слідкує за витратами;
  - менеджер – контролює роботу всього кафе, слідкує за наявністю інгредієнтів і вирішує проблеми.

Ігровий процес:

Клієнти (діти, ляльки) заходять у кафе й гравці повинні їх обслуговувати. Замовлення клієнтів представлені на картках із малюнками страв (піца, салат, напій тощо). Шеф-кухар отримує від офіціанта картки із замовленнями й повинен зібрати відповідні інгредієнти (картки або фішки). Кожна страва має певну кількість інгредієнтів. Офіціант передає готові страви клієнтам та слідкує за чергою. Касир приймає гроші та розраховується з клієнтами. Наприклад, за кожну страву клієнт віддає фішку чи монетку. Менеджер слідкує за наявністю інгредієнтів у «магазині» (поповнює запаси за гроші кафе).

Фінансовий аспект: кафе має обмежену кількість грошей (фішки або паперові гроші), які використовуються для поповнення запасів інгредієнтів у магазині. Менеджер вирішує, коли та які інгредієнти купувати.

Гра вчить базовим поняттям економіки: діти повинні стежити за витратами, рахувати прибуток та залишки ресурсів.

Часові обмеження: протягом 15 хвилин команда повинна обслужити максимальну кількість клієнтів.

Ігрові матеріали: картки із замовленнями – на кожній картці зображено страву, яку клієнт хоче замовити (піца, салат, напій); картки з інгредієнтами – зображення продуктів (помідори, сир, хліб, фрукти тощо), які потрібні для приготування страв; гроші-фішки – для розрахунків із клієнтами; ігрові фігурки або зображення клієнтів – можуть бути у формі ляльок або картинок із різними персонажами; ігровий «магазин» – зона, де діти можуть «купувати» інгредієнти.

Ускладнити гру можна через додаткові завдання, наприклад: у кафе раптово закінчилися важливі інгредієнти – команда повинна вирішити, як дістати їх швидше; клієнти з особливими замовленнями (додаткові інгредієнти, складніші страви); обмежений бюджет – треба розподілити кошти так, щоб вистачило на всі інгредієнти.

Гра може тривати, поки команда кафе не обслужить усіх клієнтів або поки не закінчатся інгредієнти. Наприкінці діти рахують свій «прибуток» і можуть обговорити, як успішно працювало їхнє кафе.

Творчого підходу, володіння ІКТ технологіями потребувала підготовка практичного завдання, яке спрямоване на формування в дошкільників бережливого ставлення до економічних ресурсів країни. Це створення інтерактивної карти (рис. 3), на якій відмічені економічні ресурси України відповідно до регіону знаходження. Символи,

Рис. 3. Інтерактивна карта «Економічні ресурси України»

які використали студенти, є доступними для дітей дошкільного віку. До даної карти здобувачі вищої освіти розробили супровідну бесіду для дітей старшого дошкільного віку.

Цікавим методом перевірки та закріплення знань дітей дошкільного віку з економіки є вікторини. Здобувачі вищої освіти добирали доречні завдання для розробки турів вікторини, використовували Інтернет-застосунки. Наприклад, серед завдань вікторини діти мали дати визначення поняттям «бюджет», «прибутки», «витрати»; вибрати малюнок, на якому дії людини ведуть до витрат чи прибутку (рис. 4).

тичне ставлення до неї. Найефективнішим методом є саме процес створення власної реклами іграшки, страви, будь-якого предмета. Студенти також виконували означене завдання, яке сприяло розвитку креативності, навичок планування, емпатії тощо. Наведемо приклад розробленого студентами сценарію реклами дитячої іграшки «Ведмедик». Зазначимо, що за розробленим сценарієм студенти створювали комікси власноруч намальовані або за допомогою застосунка «Canva».

Назва реклами: «Твій найкращий друг – Ведмедик»

Картинка 1: Затишна дитяча кімната, ра-

Рис. 4. Завдання до вікторини

Однією з тем, з якою ознайомлюють дітей дошкільного віку, є реклама. Важливо навчити дітей розуміти призначення реклами, кри-

нок. М'яке світло наповнює кімнату. Дівчинка 4-5 років, яка ще сонна, сидить на ліжку.

Тест: З самого ранку твій найкращий

друг поруч...

Картинка 2: Дівчинка обіймає великого плюшевого ведмедика, що сидить поруч.

Картинки 3-4: Гра в парку. Дівчинка гуляє в парку, ведмедик у неї на руках. Вона весело бігає, сміється, імітує політ ведмедика в повітрі.

Текст: Він завжди готовий до пригод...

Картинки 5: Казковий вечір. Дівчинка лежить у ліжку перед сном, обіймаючи ведмедика. Світло стає м'якшим, чарівне сяйво від нічника на тлі. Ведмедик ніби заспокоює її перед сном.

Текст: ...і завжди готовий охороняти твій сон.

Картинка 6: Щаслива, розслаблена дівчинка, яка закриває очі, обіймаючи ведмедика. Ведмедик «усміхається», створюючи відчуття безпеки.

Картинка 7: Великий план ведмедика.

Текст: Ведмедик – це не просто іграшка, це твій найкращий друг!

Картинка 8: Щаслива дівчинка та ведмедик.

Текст: Ведмедик. Обійми свою мрію!

Реклама має викликати в глядачів відчуття тепла, дружби та захищеності, наголошуючи на тому, що ведмедик – це не просто іграшка, а справжній друг для кожної дитини.

Отже, інноваційні методи навчання враховують сучасні тенденції у світі технологій, комунікацій та науки. Це дозволяє майбутнім вихователям опанувати ефективні методи ознайомлення дошкільників з економічною сферою, зокрема сформувати в них основи фінансово-економічної грамотності, що підготує їх до життя в умовах швидкозмінного

інформаційного суспільства.

Висновки. Економічне виховання підростаючого покоління є важливим аспектом формування відповідальних і свідомих громадян, здатних ефективно діяти в умовах сучасної економіки. Знання основ фінансово-економічної грамотності допомагає дітям розвивати навички планування, прийняття рішень, відповідального ставлення до ресурсів та фінансів. Для того щоб цей процес був ефективним, необхідно застосовувати інноваційні методи навчання, які роблять економічні поняття доступними, цікавими та інтерактивними для дітей, сприяючи їх всебічному розвитку. Вони стимулюють активне залучення дитини до процесу навчання; базуються на принципі, що дитина є не пасивним споживачем знань, а активним учасником процесу пізнання, що сприяє більш глибокому розумінню матеріалу; забезпечують гнучкість, мотивацію, можливість адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб дітей, розвивають різноманітні психічні процеси, зокрема критичність мислення, креативність, сприяють їхньому всебічному розвитку та підготовці до сучасного світу.

Отже, підготовка майбутніх вихователів до формування основ фінансово-економічної грамотності дошкільників є не тільки актуальною, але й необхідною в умовах сучасного суспільства. Майбутні вихователі повинні володіти інноваційними методиками та бути готовими впроваджувати їх в освітній процес, щоб навчати дітей важливим життєвим навичкам, які допоможуть їм у майбутньому ефективно діяти в умовах ринкової економіки.

Список використаних джерел

1. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Методика ознайомлення дітей з дозвіллям у дошкільному закладі: підручник для ВНЗ. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 408 с. <https://lnk.ua/x4Lg1BwNn>
1. Бойко Г. О., Танчин О. Ю. Економічне виховання старших дошкільників засобом дидактичної гри. *Вісник Львівського університету. Серія: Педагогіка*. 2022. Вип. 36. С. 14-23. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpe.2022.36.11496> [in Ukrainian].
2. Грама Н. Г. Започаткування основ економічного виховання дітей дошкільного віку. *Наша школа*. 2003. № 2. С. 58-62. http://www.ndu.edu.ua/storage/2017/22_11_2017_Studzbirnik.pdf

References

2. Bohush, A. M., & Havrysh, N. V. (2010). *Metodyka oznaiomlennia ditei z dozvilliam u doshkilnomu zakladi* [Methods of familiarising children with leisure activities in preschool institutions]. Kyiv: Vydavnychi Dim «Slovo». <https://lnk.ua/x4Lg1BwNn> [in Ukrainian].
3. Boiko, H.O., & Tanchyn, O.Iu. (2022). Ekonomichne vykhovannia starshykh doshkilnykiv zasobom dydaktychnoi hry [Economic education of senior preschoolers by means of didactic game]. *Visnyk Lvivskoho universytetu – Bulletin of Lviv University. Series: Pedagogy*, 36, 14-23. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpe.2022.36.11496> [in Ukrainian].
4. Hrama, N. H. (2003). Zapochatkuvannia osnov ekonomichnoho vykhovannia ditei doshkilnoho viku [The beginning of the foundations of economic education of preschool children]. *Nasha shkola – Our school*, 2, 58-62. http://www.ndu.edu.ua/storage/2017/22_11_2017_Studzbirnik.pdf [in Ukrainian].

Статтю надіслано до редколегії 07.10.2024 р.

Статтю рекомендовано до друку 25.10.2024 р.

Статтю опубліковано 18.12.2024 р.

Про автора

Олена Колосова, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри дошкільної освіти Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-7677-7161>

tomlyak.lena@gmail.com

About the Author

Olena Kolosova, Candidate of Pedagogy, Associate Professor Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0002-7677-7161>

tomlyak.lena@gmail.com